

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

GOSPODARSTVO.

Varujmo živino pred muhami in pred vročino.

Naša živina trpi v poletnem času veliko več, kakor navadno mislimo. Deloma trpi zaradi vročine, deloma zaradi muh in drugih mrčesov. Že vročina sama na sebi zdeluje govejo živino. Voli so v poletni vročini veliko slabši za delo, pa tudi molzna goved nam v soparnih hlevih manj molze. Zato pa varujmo živino v poletnem času pred vročino in skrbimo za to, da so hlevi dosti hladni! Čez dan naj so hlevi zaprti in obseščeni, da ne tišči vročina notri; čez noč, v jutranjih in večernih urah naj se pa odpirajo na stežaj, da se živina hladi. Če imamo ograjene prostore okrog hleva, se lahko pušča živina o lepem vremenu tudi čez noč zunaj, saj ji hlad poletnih noči silno ugaja.

Prav posebno trpi goveja živina v poletnem času tudi zaradi muh in je škoda, ki jo imamo zaradi tega, veliko večja, kakor se nam zdi. Muhe so silno nadležne v poletni vročini in ne škodujejo samo s tem, da živino vznemirjajo, tako da ne pride do nobenega pravega počitka, ampak tudi s tem, da ji pijejo kri in jo v pravem pomenu besede zajedajo. Pred muhami trpi živina najbolj v soparnih in nesnažnih hlevih, ker je po takih hlevih največ muh. Mnogo trpi pa tudi zunaj pri delu in na paši, kjer jo napadajo poleg navadnih muh tudi kri sesajoči obadi (brencljni) in goveji zolji. Proti muham se priporočajo različna sredstva, le žal, da se jih tako malo poslužujemo. Hlad in snaga sta za odvrčanje muh pred vsem potrebna, kajti v snažnih in hladnih hlevih je veliko manj tega nadležnega mrčesa. Preprih pod stropom hleva in obseščanje okenj vpliva tudi ugodno, da se muhe ogibljejo hleva. Dobro je pa tudi nadalje, da se hlevi belijo in da se beležu primeša nekoliko galuna, ki je muham zopern in jih odganja. Vseh teh sredstev se je dobro posluževati in ko bi se pri nas malo bolj pazilo na potrebno snago, bi bilo tudi manj tega nadležnega mrčesa. Saj vidimo to tudi pri naših stanovanjih. Kjer je snaga in hlad v stanovanju, tam ni muh, kjer pa obojega manjka, tam je časih vse črno od muh. Če hočemo za snago v hlevu skrbeti, je treba seveda, da jih redno kidamo in da spravljamo gnoj na gnojišče, kjer naj se dobro tlači. Snage je treba v hlevu, okrog hleva in okrog gnojnišča! Čim manj na to pazimo, več bo muh. Veliko vredne za pokončevanje muh so lastavice, le škoda, da jih je po naših krajih tako malo. Mnogi nastavljajo proti muham tudi limanice in poklejen papir. Taka sredstva pa izdajo v hlevih veliko premalo. Če hočemo

muhe pokončati, je veliko boljše, ako jih v večernih urah, ko se usedajo na strop, lovimo s sakom, slično napravljenim kakor rabijo za metulje, samo da mora biti širok, dolg in spodaj špičast. S takim sakom se v par minutah več muh vjame kakor s poklejenim papirjem celo poletje. —r—

Novi vinski zakon.

Razne in neprestane pritožbe o ponarejanju vina in o nepoštenem ravnanju z vinom so vendar le izdale! Dobili smo nov vinski zakon, ki utegne — ako se bo izvrševal — mnogo pripomoči, da se zboljša vinska kupčija in da preneha sleparija po vinskih kletih. Po novem zakonu se ima namreč veliko strožje postopati proti vsakem nezakonitem ravnanju in pomnoževanju vina. Po prejšnjem zakonu iz l. 1880 se je lahko prodajalo tudi ponarejena ali umetno napravljena vina, ako se je dotičnik oglasil za koncesijo in ako jih je prodajal pod imenom umetnega vina. To je danes popolnoma prepovedano in se kaznuje po zakonu o ponarejanju živil. Novi zakon gre pa še dalje in predpisuje natančno, kaj se sme vinu dodati, da z njim pravilno ravnamo in kaj ne. Posebno natančna so v zakonu tudi določila o dodajanju sladkorja.

Dodajanje sladkorja se je marsikje tako udomačilo, da je trebalo tudi v tem pogledu posebnih določil. Mnogo je strokovnjakov, ki so za to, da se sme sladkor dodajati; nastopili so pa tudi taki, ki so proti vsakemu popravljaju pristne vinske kapljice, naj si bo z sladkorjem ali s čim drugim. V zakonu se je vbrala nekaka srednja pot. Novi zakon namreč dopušča dodajanje sladkorja, toda le proti izrecnem dovoljenju politične oblasti. Ako bodeš hotel moštu dodati sladkorja, treba bo prositi poprej okrajno glavarstvo in sicer potom županstva ali kmetijske podružnice. Lahko se za tako dodajanje oglasijo posamezniki ali cele občine, recimo v letih, ko je grozdje sploh slabo dozorelo. Kadar je pa vsled slabe letine prizadetih več okrajev, mora deželna vlada dovoliti, da se zboljša pridelek s pomočjo sladkorja. Kdor bi prestopil to zakonsko določilo, se posebno strogo kaznuje, in sicer ne le z denarno kaznijo, ki znaša do 1000 K, ampak ob enem tudi z zaporom do enega meseca. Razun tega se ne sme tako vino, ki se je zboljšalo s pomočjo sladkorja nikdar prodati pod imenom pristnega vina ali naravnega vina. Reči moramo, da so ta zakonska določila zelo trda, toda potrebna so v sedanjih časih, kajti prav s temi določili se bo najbolj oviralo umetno pomnoževanje vina in s tem vred odstranila tista konkurenca, ki jo delajo s sladkorjem napravljena vina. Ko bi se

na Francoskem o pravem času prepovedala poraba sladkorja v kletarstvu, bi bilo danes drugače po vinorodnih krajih južne Francije; tako je pa nastala prava prekucija, ker ne morejo ljudje svojega vina prodati tudi za slepo ceno ne; vse to pa spričo nepoštenih konkurence, ki jo delajo vinski trgovci po velikih mestih s svojimi poluvini.

Važna za nas so v novem zakonu pa tudi določila o napravi petijota ali tropinskega vina. Zakon dopušča sicer napravo petijota za domačo rabo, toda treba ga je naznaniti pri županstvu in povedati, koliko se ga je naredilo. Zakon pa tudi zahteva, da nosi dotična posoda v kleti razločen napis, da je notri petijot. Kdor bi prestopil to določilo, se kaznuje z denarno globo do 200 K ali pa z zaporom do 14 dni.

Slednjič so važna določila o vinski kontroli po kletih. Po novem zakonu se imajo namreč nastaviti posebni kletarski nadzorniki, ki bodo pazili na to, da se zakon izvaja in da se kaznuje vsak, kdor bi ravnal protizakonito. Vsaka dežela ima dobiti kletarskega nadzornika, ki bo imel pravico, pregledavati vinske kleti in nadzorovati ravnanje z vinom, kakor tudi vinsko kupčijo. Ti nadzorniki bodo seveda zapri-seženi zaupniki vlade, sicer pa v besede pravem pomenu vinski tajniki.

Ko stopi zakon v veljavo, hočemo ga natančneje razložiti.

—r—

Dvoje prav potrebnih del po vinogradih.

Ako strokovnjak v vinogradstvu današnje nove dolenske vinograde z nekdanjimi starimi primerja, mora biti pač vesel velikanskega napredka v prilično prav malo letih. Nihče ne zasaja novega vinograda, da bi sveta najprej ne prerigolal. Iz izkrčenega kamenja se dela podzidja. To res da ne vedno in povsod pravilno, marveč marsikje brez vsega pravega upoštevanja potrebne pravilnosti. Trte zasaja se v vrste bolj ali manj prave smeri ter oddaljenosti. Obrezuje se trte neprimerno pravilnejše, kakor se jih je nekdanj po starih vinogradih. Marsikje je pa v tem oziru še dosti želeti, to osobito tam, kjer ženske trte obrezujejo. Trtam se tudi gnoji in sicer z gnojem ali tudi kompostom, še celo z umetnim gnojilom, ne pa z ničvrednimi žitnimi plevami, ali le malo več vredno, takozvano knalovno.

Škropi in žvepla se trte. Ali še dvojnega, prav potrebne dela se pa naši, posebno priprosti vinogradniki le ne morejo privaditi. In ta dva dela sta, skrajševanje pognankov na napnencih (šparonih) pred in med cvetenjem zaroda, in pa skrajševanje mladja na palcih rastečega, ob času, ko začne grozdje mehčati. Strokovnjaško imenujemo obedvoje to delo skupaj vzeto, tudi poletno režnjo trt, in poletni režnji trt se torej naši priprosti — pa tudi marsikje izobraženejši — vinogradniki le ne morejo privaditi. To opuščajo še jako, in to na odločno škodo trt, to posebno z ozirom na njih trajnost. Kadar so pognanki toliko veliki, to je dolgi, da jih je mogoče h kolu privezati, priveže se one na palcih rasteče k glavnim kolom, one na napnencih pa k postranskim. Po potrebi se to vežnjo pač ponovi, ali da bi se pognanke s tem delom enakočasno na napnencih tudi kaj skrajšalo, in mladje na palcih takrat, kadar začne grozdje mehčati, v pravi visokosti

kar odrezalo, tega se pa ne stori, to se opušča. In to ni nikakor prav.

Pravilnost vinogradstva zahteva, da se pognanke na napnencih skrajšuje, kakor hitro dovolj dorastejo, to je, da se jih odlomi nad tretjim ali četrtem listom, umeščenim nad najvišjim zarodom. Istotako zahteva pa tudi pravilnost, da se mladje, povezano k glavnim kolom, v visokosti poldruzega do dveh metrov nad površjem zemlje kar odreže, kakor hitro grozdje mehčati prične. In kaj opravičuje to delo, to pravilnost? Ako se pognanke na napnencih skrajša, zabranjuje se na eni strani njih popolnoma nepotrebno silno zdaljševanje (vsaj odpadejo popolnoma pri zimskem obrezovanju prihodnjega leta), in pa zabranjuje se enakočasno brezpotrebno izsrkavanje redilnih tvarin iz zemlje, kar trajnost trt podaljšuje. Skrajševanje pognankov na napnencih pa tudi podpira, to je, poveča raščo onih na palcih, katere za prihodnje leto potrebujemo, ono nam zagotavljuje močan les za prihodnje leto. Da, skrajševanje pognankov na napnencih ima tudi to korist, da se grozdje na njih hitrejše redi in da tudi hitrejše dozori. Hitrejše zorenje grozdja in tudi lesa, podpira pa še posebno skrajševanje mladja palcev, v visokosti poldruzega do dveh metrov nad zemljo. In zato naj bi se to dvojno delo nikakor ne opuščalo, ampak privadili naj bi se jima naši vinogradniki ravno tako, kakor so se drugim, nekdanj nenavadnim vinogradskim delom privadili in vsako leto naj bi jih izvrševali.

Glede uporabe trtnega mladja, katero se pri skrajševanju, ob času, ko začne grozdje mehčati, zadobi, gre omeniti, da se isto lahko živini pokrmi, veliko priporočljivejše pa je, isto kar v vinogradu za napravo komposta porabiti in sicer takole: Mladje, trtovino, kakor se ponekod vinogradniki izrazujejo, se na drobne koščke razseče in takoj v kompostni kupec takole spravi: Na dno pride plast trtovine, na to za kake štiri prste na debelo plast zemlje, na katero se umetnega gnojila, in sicer kajnita ali kalijeve soli in Tomasove žindre potrosi. Na to plast pride zopet plast trtovine, na to plast zemlje ter umetnega gnojila, in tako dalje, dokler je kaj trtovine. Čez zimo pusti se tak kupec na miru, spomladi porabi se ga pa ali za zagnojitev novih zasaditev, ali pa za zagnojitev starejših zasaditev. Tak kompost je jako dober, izdaten, in ga ni treba šele od znabiti jako oddaljenega doma, po znabiti kaj slabih in strmih potih v vinograd voziti, ker se ga ima na mestu. Da se mora pa tak kompostni kup na spomlad pred uporabo šele popolnoma premetati ter premešati, je pač samo ob sebi razumljivo. Dolenski vinogradniki, upeljite v tem članku svetovano Vam poletno režnjo trt in uporabo trtovine za napravo komposta kar takoj v vinogradu, kajti eno kakor drugo je brez vsega dvoma jako koristno delo.

—1—

Ali naj vežemo pognanke na trtah s slamo ali rafija-likom.

V prejšnjih starih vinogradih ni nihče pognankov z rafija-likom vezal, ker tega takrat niti poznali nismo, ampak vezalo se jih je izključno s slamo. Ako pa današnji vinogradnike opazujemo, ko se ob tržnih dneh iz mesta domov vračajo, vidimo, da nese zelo vsak večjo ali manjšo kito rafija-lika seboj. In ako ga vpra-

šamo, čemu vam pa bo rafija-lik? odgovori: trte bom z njim vezal. Vprašanje nastane: ali je pa boljše trte z likom namesto s slamo povezovati? Pravi odgovor na to vprašanje je odločni ne, in to iz sledečih vzrokov: Prvič lik je treba kupovati, in je v primeri k slami jako drag. Slamo se ima pa zelo pri vsakem gospodarstvu, v katerem se gospodar tudi z vinogradstvom peča. Pa recimo, da je treba slamo tudi kupovati, znabiti za to, ker se posestnik vinograda res s poljedelstvom nič ne ukvarja, ali pa za to, ker svoje žito vse s strojem mlati, pride vendar veliko cenejše slamo kakor pa lik kupovati za pognanke enako velikega vinograda povezati. Da je temu tako, dokazujejo sledeče številke.

Kmetijska šola na Grmu kupila je letos do 20. junija za 17 kron 60 hel. slame, s katero se je do zdaj obadva velika ameriška matičnjaka na Grmu, in obadva še večja šolska vinograda, namreč onega v Cerovcih pri Smolenivasi, in onega na Trški gori povežalo, in katere bo za letos zelo zadosti. Slamo pa kupuje šola zato, ker se vse žito s pomočjo stroja omlati, in ker rži, katere slama je za vežnjo trtnega mladja pač najboljša, že precej let niti več ne seje. Pondeljek, 17. junija, srečal je pa pisatelj teh vrstic nekega kmečkega vinogradnika stopiške župnije, kateri je ravno eno precej debelo kito rafije-lika seboj domov nesel. Na vprašanje, zakaj da veže trtne pognanke z likom in ne s slamo, katere ima gotovo sam doma, je odgovoril, da mu je nekdo rafijo svetoval in da je tega blaga samo letos že za peto krono kupil. Vsega vinograda pa nima mož gotovo niti toliko, kolikor ima kmetijska šola na Grmu samo ameriškega matičnjaka.

Drugič je vežnja z likom namesto s slamo zato slabša, ker gre neprimerno počasnejše izpod rok. Prej kakor poveže sicer ročni delavec z likom le enkrat, poveže s slamo lahko že dva- do trikrat. Seveda se mora s slamo vezati znati. Ne sme se namreč z njo tako vezati, kakor se veže z beko, ampak zelo tako, kakor se poveže snop žita na njivi s poresljom. Ako kdo s slamo tako veže kakor z beko, je vežnja res da nič vredna, ker se vsa pri prvem vetru zopet razveže.

Tretjič je vežnja z likom namesto s slamo zato veliko slabša, ker tudi njo veter prav lahko razveže, ako se namreč namesto le dveh, treh vozalov ne dela. In četrtič je vežnja z likom namesto s slamo tudi zato veliko slabša, ker se pri prav hudem vetru marsikateri trtni pognank ob tanki likovi vezi toliko obdrgne ali zajé, da ga potem veter odlomi, kar se pri slamnati vezi pač nikoli zgoditi ne more. Na vsak način je torej veliko priporočljivejše, pognanke na trtah s slamo, kakor pa z rafija-likom povezovati. Seveda je pa potrebno, da se vežnja s slamo pravilno, ne pa napačno vrši. No, to pravilnost priučí se pa lahko pač vsakdo na prvi pogled, oziroma na prvi pravilni poskus. Zato proč z vežnjo, izvršeno s pomočjo rafija-lika, in nazaj k slami. V namen pridobitve prav fine slame za vežnjo trt svetovali bi našim vinogradnikom še celo to, da bi vsako leto primerno veliki del kake njive prav gosto z ržjo obsejali. Tako bi zadobili prav dolgo in tanko slamo, in ravno taka je pa za vežnjo trtnih pognankov najboljša. V najnovejšem času priporočati se je začelo še celo nek motoz, namreč takozvani jute-motoz za vežnjo trt. No, to je šele pravo potratno ničvredno vezilo.

Politični pregled.

V gosposko zbornico je poklical cesar 44 novih članov, med njimi je tudi kranjski deželni glavar Oton pl. Detela.

Državni zbor je cesar otvoril na jako slovesen način dne 19. m. m. s prestolnim govorom; v njem je podal navzočim zastopnikom ljudstva jasen program, po katerem naj delajo v blagor države, da se učvrsti na znotraj in na zunaj. Predsednik novega državnega zbora je kršč. socialist dr. Weißkirchner. — V novem državnem zboru je nekako 40 klubov. Nas zanimata „Slovenski klub“ in „Jugoslovanski klub“. Poslanci Slov. ljud. stranke so bili za skupen klub vseh Jugoslovancev, samo Hribar ne bi smel biti v njem. Da ta zahteva ni pretirana, pogledjmo le, kako liberalci delajo pri nas na Kranjskem: vse uničiti, kar ne trobi v njihov rog, pred vsem pa odtujiti narod cerkvi in veri. Da se naši poslanci s takimi ljudmi ne morejo bratiti, je jasno vsakemu, čigar politično obzorje je vsaj nekoliko večje nego skleda, iz katere je. Hribar se je neštevilnokrat postavil na stališče francoskih sovražnikov cerkve, francoske razmere bi rad imel pri nas. In pri nas v Avstriji se neprestano dela na to, uprizoriti čim prej tak „kulturni boj“. V tako resnih časih bi bilo pač skrajno nevarno vsprejemati v skupen klub tako izrečnega nasprotnika krščanstva. Potem pa še to: ali niso ravno liberalci krivi nerednih razmer v deželnem zboru? Oni ne pripuste pravične, časovnim potrebam in zahtevam primerne volivne preosnove za deželni zbor, ker bi potem odklenkalo njih gospodstvu. In koliko je to gospodarstvo že škodilo, se ne da popisati! Zato pa treba take ljudi osamiti, da ne morejo dalje škodovati. — No, Hribar je navihan in zvit, pa je eno naredil. Ker ni hotel biti sam in tudi ni hotel pustiti, da bi se Hrvati zvezali s Slovenci, je zatajil vpričo Hrvatov svoj program, zatajil dr. Tavčarja, zatajil glasilo liberalne stranke „Slov. Narod“, in dobrodušni Hrvati, katere hitro omami par navdušenih in sladkih besedij, so mu vrjeli, pa so zvarili en klub, v katerem so: 4 liberalci slovenski, dalje Hrvati in Srbi iz Dalmacije in Primorja, vsega vkup 20 mož, grozna mešanica, v kateri je zastopanih osem strank, in ta klub se imenuje „Jugoslovanski klub“. Hrvati so le žrtev nevednosti, ker jim naše razmere niso dovolj znane. „Fino“ je naredil dr. Ploj; izvoljen na temelju „kmečke zveze“, ki ima ista načela kot S. L. S., je uskočil v Jugoslovanski klub. Njegovi volivci ga pozivljejo, naj odloži mandat. — „Slovenski klub“ šteje 16 mož, ter je zvezan s katoliškimi Čehi (17 mož) v eno skupno parlamentarno komisijo, ki šteje 33 mož. — Upati je, da Hrvatje izpredvidijo svojo zmoto in krenejo na pravo pot. Doma zabavlja Hribar čez duhovnike, da se kar kadi, na Dunaju pa sedi v družbi 7 duhovnikov pri eni mizi. To je liberalce na Kranjskem grozno poparilo!

Lepo izdajstvo smo doživeli na Kranjskem! Na I. državni gimnaziji je izpopolniti mesto ravnatelja. Na gimnaziji je tri četrtine in več slovenskih dijakov, vlada pa hoče postaviti n e m š k e g a ravnatelja, in je pritisnila na dež. šolski svet, naj postavi v predlog Slovencem vseskoz sovražnega trdega Nemca Profta. Dež. šolski nadzornik Levec (predsednik Slovenske Matice) in

ravnatelj učiteljskega Črnivec sta glasovala za Nemca Profta. To je značajnost in doslednost! To so narodni možje!

Ruska дума je razpuščena! 16. m. m. je car storil ta korak, ob enem pa razpisal nove volitve in prvo zborovanje nove dume za 1. november. Nemirov ni bilo, a so veliko ljudij zaprli radi revolucionarnega gibanja.

LISTEK.

Spomini starih dni.

(Dalje.)

Hočem vam nek mal dogodek povedati za zgled, kako so prej ljudje pri kaki mali stvari zaslužili kak krajcar. Z naših bližnjih kočevskih hribov je prišel nek ubogi Kočevar s svojo ubogo ženo in s sinom vsak tržni dan v mesto; ponedeljek in na sejmu jih nikdar ni manjkalo, zjutraj je kupil v prodajalni par škatljic žveplenk, vsaka škatljica, mislim, je imela 25 zavojev; on gre po eni strani, žena po drugi, sin po sredi trga, in vsi trije vpijejo: „Kupite dobra feuerceuga, je dobra blaga, bo lepo gorela.“ Žena upije, kupite feuerceug, je frišna, ima huda geista in močna duha, kakemu možu ponuja, vzemite še ena paklica, boš ženo domu nosil bo nugal bo kraut in štruklja kuhal. Kmetje in ženske so kupovali zavoje žveplenk; ko je to prodal, je šel v prodajalno še po kako škatljico. To je gotovo malo zaslužil, ali prišla je cela družina tam iz kočevskih hribov zaradi par krajcarjev dobička. Danes seveda bi ne ene žveplenke ne prodal, ker danes je vse drugače. Hodili so nekaj let stanovitno na tržni dan s „feuerceugom“

Drug slučaj: Neki klobasar je prišel mnogo let od jeseni do spomladi vsak ponedeljek na trg, odkod, mi ni znano. Imel je neko mašnico, plehnati kanglici podobno, pod to mašnico je imel goreče oglje, tako je sproti kuhal in klobasice prodajal. Imel je bel predpasnik, hodil po trgu gor in dol ter upil: „Prenhase klobase, kupite prenhase.“ Kmetje in ženice klicale so ga: „Prenhaser, daj mi klobaso“; bile so po grošu. Zopet se je zadržal: Prenhaser, prenhaser je tukaj! Tako so ga le „prenhaser“ imenovali, mož je izginil, ni ga bilo več; vprašal sem nekega njegovih znancev, kaj da ni več „prenhasarja“? Pravi: naveličal se je, in trgovina se mu ni splačala, bil je samec, šel je v neki samostan za kuharja, ga ne bo več. No danes, mislim, da prenhaser tudi več ne kuha, ker je bil že tisti čas v letih. — Revni ljudje so šli ob polu 11. uri na trg kupovat; rekli so, sedaj gremo mi, ko je gospoda že nakupila, dobili bomo kasneje priprosta živila in kaka jajca bolj po ceni, res dobili so po ceni, tudi ob tisti uri bilo je še kaj boljšega blaga po ceni za dobiti. A danes pridi prej ali kasneje, so tudi priprosta živila dosti draga. Od česa bo danes revež živel, ako je star, bolan in delati več ne more? To je danes za reveža veliko vprašanje pri ti draginji. — V jeseni in pozimi so kmečki fantje prinesli cele rešte gozdnih ptičev: kosov, drašeljnov, brinovk, jerebic, tudi šnefe; ljudje so jih kupovali, pekli in rižoto napravljali; če malo rečem, da so jih po 200 na teden prodali, v krčmi so so se dobili in so jih zvečer ponujali kakor danes kak golaš. Danes jih ni ne na trgu, ne v gozdu več, če je kaki kje, je pa že izjema. Vsak petek so prišli iz Kostanjevice ribiči, pripeljali so velkega soma, ščuke, postrvi, imeli so ploh, sekali in vagali. Ko smo izgubili vojake, izostali so tudi ribiči. Namesto k nam so v petkih v Zagreb ribe vozili, a danes ni več ribičev, ne rib, če se pa še kaka boljša pokaže, je to že veliko. Raki bili so lepi, veliki, iz Krke vedno za dobiti; to je bila barantija celo na Dunaj z njimi ter so tudi sloveli, a danes jih ni več. — Mnogo let dobili smo jako okusni fižol, temnorudeč, tako imenovan češnovar, pozneje rekli so, da se je prevrgel, a danes je popolnoma izginil, ni ga več. Tako izginujejo različna živila, a nadomestujejo se ne. Veda in umetnost je danes res velika, ali šiba božja, ki nas z različnimi boleznimi na živilih in z draginjo obiskuje, je pa le še večja.

V petkih nanesli so različnih rib, mleka, smetane, sira, surovega masla, živil mnogo, danes ako smetano potrebuješ, moraš zgodaj vstati, da jo za silo dobiš, in ta je od aprila tega leta v ceni visoko poskočila. Ta šentana smetana, tudi ona je v številkah moderna postala, mogoče, da pride sedaj še peteršilj na vrsto, da bo tudi on neko visoko, moderno številko dobil, no ta bo ošaben, ne bo hotel v vsako kuhinjo stopiti, če ne bo veliko mesa videl, ta šent še v pisker skočiti ne bo hotel. Bojim se, da se nam bosta česenj in majaron izneverila, tudi ona dva hotela bosta k novi, moderni bratovščini pristopiti. Da bi vsaj šetrajka in pehtran ne poskočila. No majaronove plevice če hočejo tje pristopiti, pa naj grejo. Moderni napredni čas nas dobro meša, ta šent je ves pasji, nas bo še pogoltnil.

Neka branjevka, stara vdova brez otrok, v visocih letih, je prodajala na trgu sadje ter kruh in štruklje, ki jih je pekla doma sama. Na svetu je tako; eni kacega človeka ne marajo, drugi ga imajo za ljubo in tako se človek preživi; ta stara branjevka je imela tudi nekega prijatelja, „eksekucionarja“ Janeza, ki ji je bil zelo priljubljen. Ko je imel čas, je prišel k nji na trg, poprašal jo, kako kaj baranta, ali če kaj potrebuje. Ženica je imela vedno kako majhno potrebo in tako se ji je prikupil. Zvečer prišel je k nji, ji naredil kak račun, orehe tolkel, moko sejal, drya nasekal, za peko pripravil. Nekega dne pride popoldan na trg, bila je zima. Zeblo jo je in prosi Janeza, naj gre domu, dala mu je ključ in naj ji prinese gorke copate, našel jih bo na peči, da se bo preobula; od jutra do večera v hudi zimi biti na trgu, to ni špas za staro ženo. Janez vzame ključ, gre domu, vzame copate s peči, in obenem ji je tudi peč zakuril, da ko pride domu, bo imela gorko sobo, djal je copate pod plašč in jih nesel; povedal ji je, da je tudi peč zakuril, zato se ji ni malo prikupil. Na to nepričakovano uslugo pravi ženica Janezu: Ako imaš čas, pridi po peti uri zvečer k meni, on pravi, prišel bom, tako nimam kam iti. Janez pride proti večeru k nji, ženica vsa zmrznjena pri peči sedi, zima in starost sta jo zmučili, ter mu pravi: Sama sem, imam nekaj denarja, hišico, mučim se dosti, dolgo več ne bom, nespametna bi bila, da ne bi si kaj privoščila. Janez pravi: Pač bi bili neumni, za koga se mučite, za teh par ur, kar imate še živeti. Ona pravi: Imam zaklano kokoš, rada bi jo skuhala, na juho nudelčke zakuhala in prepekla, ali ne ljubi se mi kuhati, ker sem vsa prezebljena. Janez pravi: A to vam jaz vse naredim. Vpraša ga: Kaj znaš kuhati? Janez pravi: Saj sem še v feldcug kuhal, pa bi to ne znal. Ja ja, sem že pozabila, da si tudi vojak, a potem pa že znaš. Janez vzame predpasnik, da mu moko in jajc, zamesi za nudelne, razvalja, razreže, dene kokoš kuhati z vsem potrebnim k juhi in potem je kokoš prepekla, tako je bila večerja gotova, ko sta se pokrepčala, šel je še po vino, in bilo je obema ustrezno. Ker je pa bila ženica stara, brez pomoči in je večkrat in veliko kruha pekla, mnogo štrukljev prodala, je bilo to delo za njo mučno, zato je pa Janeza prosila, naj ji pride tiste večere, ko bo pekla, pomagat, in je tudi res redno prišel. — Janez je peč zakuril, moko sejal, potem je začel gnesti, hlebce bele in šorsne delal, za štruklje valal in filal, deval v peč in iz peči, napravila sta po dvakrat, tudi trikrat na teden po tri do štiri jerbese hlebcev in pri vsaki peki veliki jerbese štrukljev. Ker je pa Janez bil povsod nekoliko muhast, je bil tudi pri štrukljih; ko je bilo surovo testo zvito in filano, je on surove štruklje rezal po dva krajcarja in povalano zvito testo le močno nategoval. Ženica pravi Janezu, zakaj tako nateguješ štruklje, bodo pretanki. On pravi, mi jih moramo več vun dobiti, da bo več profita. Ona pravi, ljudje bodo godrnjali, da so majhni. On pravi: Mati, štrukelj se sam v peči potegne, vun bo prišel daljši ko je šel notri, vročina mu bo dala dolgost, mi moramo tudi na to računati, kar vas pri štrukljih vojaki na trgu goljufajo, saj veste, da tri pojé, pa enega plača.

(Dalje sledi.)

Domače vesti.

Slovinci, prižgijte kresove na vseh gričih in hribovih 4. julija zvečer v čast sv. Cirilu in Metodu!

(Osebna vest.) P. Benigen Snój, apostolski misijonar v Aleksandriji, bivši novomeški katehet, se je dva dni mudil

v Novem mestu; povrne se zopet za nekaj dnij in bo imel v nedeljo 14. julija o polu dveh popoldne v frančiškanski cerkvi govor za mesečni shod tretjerednikov.

(Sprejemni izpit na tukajšnji c. kr. gimnaziji). Po določbi c. kr. ministerstva za uk in bogočastje z odlokom dne 14. junija 1907, št. 24.592, se bo sprejemni izpit za prvi razred novomeške gimnazije vršil v pondeljek 8. julija od 8. ure zjutraj počeni. Vpisovali pa se bodo učenci dne 7. julija od 8.—12. ure dopoldne, ne pa 5. julija, kakor je bilo v zadnji številki „Dolenjskih Novic“ rečeno.

(Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda) je določilo, da se vrši letošnja glavna skupščina dne 6. avgusta na Bohinjski Bistrici.

(Možka podružnica sv. Cirila in Metoda) v Novem mestu je imela 25. junija svoj letni občni zbor. Iz poročila vidimo, da je podružnica imela 3 pokrovitelje, 17 ustanovnikov in 58 letnikov. Doneskov se je nabralo 151 kron. V novi odbor so bili voljeni slednji gospodje: Prvomestnik Ivan Krajec, ravnatelj mestne hranilnice, njegov namestnik Anton Žlogar, kap. kanonik. Zapisnikar Edmund Kastelic, trgovec, njegov namestnik Jos. Reiser, c. k. profesor. Blagajnik Ivan Maselj, c. kr. profesor, njegov namestnik Jos. Ogoreutz, trg. in pos. Pri prihodnji glavni skupščini bodo podružnico zastopali: g. Ivan Maselj, c. kr. profesor in g. dr. Jakob Schegula, odvetnik.

(Praznik sv. Cirila in Metoda) se bliža. Ko boste zažgali kresove po naših hribih, naj zaplamté tudi vaša srca dejanske ljubezni rodoljubja. — Poletni čas je, čas veselja in dela. Pogoste so bile vsako leto veselice v korist družbi sv. Cirila in Metoda; njih število se ne sme letos skrčiti, temveč povečati. Družba ima vedno več stroškov, imeti mora tudi več dohodkov. Prireajte veselice, ki pa naj bodo v zvezi z malimi stroški, da bo imela družba več dohodkov. Častite narodne dame, prosimo vas podpore. — Slavna narodna društva, storite svojo najsvetejšo dolžnost svojemu narodu. — Dijaki, ko boste snovali ob počitnicah veselice, ne pozabite rodoljubne naše družbe!

(Javna preskušnja) učencev „Glasbene šole“ dne 27. m. m. se je obnesla jako dobro v veliko veselje obilno zbranega odličnega občinstva, ki je napolnilo Čitalnično dvorano. Učenke in učenci so igrali jako točno in izborno, nastopali brez strahu, v zavesti svojega znanja in svoje spretosti. Pohvalno nam je omeniti zlasti nekaterih učenk, ki so igrale z zares finim občutkom ter lepo prednašale svoje deloma zelo težavne naloge: tako igra, kdor razume kar igra. Očaralo nas je tudi izvanredno lepo petje: pač imajo pevke dobre glasove, a so tudi izborno izšolane. Zadovoljni smejo biti z uspehom preskušnje učenci in učenke, stariši in tudi g. Hladnik, ki je žel po trudu celega leta lepe sadove. Njegova „Glasbena šola“ je s tem pridobila spet mnogo na svojem ugledu in uplivu.

(O novomeški dijaški kuhinji.) Sklep šolskega leta, ki je pred duri, mi daje povod, da zapišem par besedi. V novomeški dijaški kuhinji je bilo letos preskrbovano opoldne 52—56 gimnazijcev in 10—12 učencev ljudske šole; 54 jih je dobivalo tudi večerjo. Večinoma so dobivali hrano brezplačno, kajti tekom celega šolskega leta so doslej plačali dijaki samo 257 K ter nekateri očetje pripeljali nekoliko živil. Vse drugo je delo dobrotnikov, ki so res radi prispevali za blagi namen. Vendar pa moram z žalostjo povedati, da dobrotniki izostajajo, nekateri pa darove manjšajo. Tako je prišlo, da bo letošnje šolsko leto, kakor se kaže, okroglo 300 K manj dohodkov nego pa stroškov, kar mi daje prav slabo upanje za bodočnost. Pa kje je vzrok, da se dijaška kuhinja manj podpira nego začetkoma? Naj se mi oprusti, da povem po svojem prepričanju prav odkritosrečno. Novomeščani, in recimo, tudi Kandijani, ki imajo iste interese pri gimnaziji, pač premalo uvažujejo pomen in važnost dijaški kuhinji. Morda ni daleč čas, ko bodo z britkostjo v srcu morali priznati, da so se motili! Gospoda, brez dijaške kuhinje bo število dijakov še mnogo manje nego je sedaj. Ne pozabite, da se razširja kočevska gimnazija v višjo, ki bo novomeški iz različnih vzrokov prav močno škodovala. Kdor ne verjame, bo kmalu videl.

Najbritkeje pa mi je, ker čujem in dobivam pisma glaseča se: nič ne dam, vaša gimnazija in njeni dijaki podpore niso vredni. Gospoda, naši dijaki so najbrž taki, kakoršni so

drugod — dobri in slabi med njimi. In da so slabi, so često vzrok tisti, ki bi morali najprej skrbeti, da bi bili dobri, gotovo pa v tem ni vzroka dovolj, da bi se ubogim podpora kar odrekla. Bolje je dati dvema nevrednima, nego enega vrednega siromaka brez daru pognati. Bog, ki plačuje, gleda na srce darovalčevy. Izrekam pa tu očitno: v dijaški kuhinji se nevredni niso in se ne bodo podpirali. Pač sem in bom imel še dalje potrpljenje s kakim revežem, ki je v prvem semestru ulovil dvojko, saj me uči izkušnja, da često ravno taki postanejo pozneje dobri dijaki in izvrstni ljudje v svojem poklicu — ali če izvem, da podpirani dijak obiskuje gostilne, ponočuje, da se je udeležil kake demonstracije in podobno, mu odmah v dijaški kuhinji ne bode več prostora. Gospoda, vedoma se Vaši darovi nevrednim ne bodo delili. Skrbi in težave, ki mi jih prizadeva dijaška kuhinja, rad nosim iz ljubezni do ubozih dijakov, vendar pa želim in prosim pomoči pri tistih, ki so v prijetnem položaju, da mi jo morejo dati — zlasti tudi tiste, ki so kedaj sami dobivali podpore. 13 let obstaja naša naprava, mnogi njeni podpiranci že delujejo v različnih poklicih in so prav različnega političnega in verskega mišljenja; brez dvoma bo ravno tako tudi dalje. Zato ne prašajmo, kaj in kakošen bo kedo, ki ga podpiramo, marveč glejmo le, kedo je podpore potreben, vsaj tudi nebeški oče daje solncu svetiti nad pravične in krivične in dežju liti na polja dobrih in hudobnih. Slednjič pa želim, naj ta dobri oče tisočero poplača s časnim in večnim blagoslovom vse, ki so kakorkoli podpirali novomeško dijaško kuhinjo!

Dr. Jos. Marinko, voditelj dijaške kuhinje.

(Slovesnosti.) Premil. g. Janez Starih je opravil dne 29. m. m. v kapiteljski cerkvi slovesno pontifikalno sveto mašo, po kateri je podelil papežev blagoslov s popolnim odpustkom mnogobrojno zbranim vernikom, na katere je vladika napravil najboljši vtis ter si ga bodo vedno ohranili v najprijaznejšem spominu. — Isti dan se je vršila v Prečini svečanost polaganja temeljnega kamna novi cerkvi. Opravilo je izvršil mil. g. prošt dr. Elbert ob mnogobrojni duhovski azistenci ter velikanski vdeležbi vernega ljudstva ne samo iz domače, ampak tudi iz sosednih župnij. Bil je slovesen dan za prečinsko župnijo in začetek vresničenja mnogoletnih želja po novi prostorni cerkvi. Župljani so lepo in primerno okrasili slavnostni prostor, kar je poleg krasnega vremena in splošnega veselega navdušenja nemalo povzdignilo prelepo cerkveno slavnost. — Letos bo dozidano cerkveno zidovje ter stolp in oboje pokrito. Dal Bog, da se vse izvrši kar najsrečneje!

(Odlikovanje.) Presvetli cesar je podelil g. Viljemu Pfeiferju, mnogoletnemu državnemu poslancu, red železne krone III. vrste. — Mislihi smo kaj več izpregovoriti o tem odlikovanju ob morebitni slavnostni izročitvi. A gospod poslanec je napravil vse na tihem, prav primerno svojemu značaju ter mirnemu, tihemu, a vsestransko zasluženemu delovanju. Premnogi, zlasti po vremenskih in drugih nesrečah prizadeti, vedo ceniti njegovo hitro zdano pomoč, ki jo jim je pridobil brez šuma in hruma s svojo mirno vstrajnostjo. Naj se še dolgo vrsto let veseli tega lepega najvišjega priznanja!

(Semenj v Kandiji) se je nazylc temu, da so imeli ljudje veliko dela s košnjo itd. prav dobro obnesel. Bilo je prignanih 475 glav goveje živine, do 400 prašičev in 3 konji. Prihodnji semenj bo v četrtek 18. julija t. l.

(Iz Šempetra pri Novem mestu.) Krasen dan je bil 21. t. m. za naš šolski mladež. Z radostjo so šolarčki že nekaj tednov poprej pričakovali zaželjenega dne sv. Alojzija. Ob 8. uri bila je šolska maša in po končani daritvi je bil izlet na Kij, kjer so se otroci izvanredno veselili in z različnimi igrami zabavali. Resno smem trditi, da bo naši šolski mladini dan sv. Alojzija v trajen spomin ostal še v njih starih letih. Dolžnost me veže, da se v imenu cele župnije iskreno zahvaljujem visokorodnemu g. grofu Margheriju, preč. gg. J. Borštarnju, župniku in J. Lavtarju, kaplanu ter g. J. Franketu, nadučitelju in g. Kastelicu iz Kandije, ki so na mojo prošnjo žrtvovali ter pokazali svoja blaga srca naši šolski mladini. Vsem tem človekoljubom kličem: Na mnoga leta!

Št. Peter, dne 24. junija 1907.

Fran Florjančič, obč. predstojnik.

(Preč. g. P. Benigen) prosi za Slovenke v Aleksandriji podučljivih knjig. Kdor bi imel kake primerne knjige (novejših Mohorjevih knjig ne), naj jih pošlje kapit. vikarju, ki jih bo izročil omenjenemu gospodu, ko pride v Novo mesto.

(Avstrijski katoliški shod) bode letos v jeseni na Dunaju.

(Izlet.) C. kr. priv. mestna uniformirana garda v Novem mestu priredi v nedeljo, dne 7. julija 1907 popoldne izlet s prosto zabavo in srečkanjem različnih dobitkov k gospodu Fr. Mervarju na Hrib. K isti vabijo se posebno vsa društva in prebivalci mesta in okolice. Garda z godbo odkoraka popoldne ob 2. uri z mestnega trga na zgoraj imenovani kraj. Korakanju se lahko pridružijo vsa društva. Za dobro jed in pijačo skrbi gostilničar Franc Mervar. Za slučaj neugodnega vremena vršil se bode izlet dne 14. julija 1907. Odbor.

(Gimnazijska božja služba v fr. cerkvi.) Ker je v soboto dne 6. t. m. sklep šolskega leta, ne bo od prihodnje nedelje naprej ves čas med počitnicami več te božje službe ob 9. To naj se blagovoli vzeti na znanje.

Dr. Elbert, prošt in mestni župnik.

(Žalostna 40 letnica. Dne 19. junija je minilo 40 let, odkar je padel pod krogliami ustašev meksikanski cesar Maks, brat našega cesarja.

(V drugem četrletju) sta bila v Novem mestu samo dva mrliča, 16. in 29. junija, prej nobenega od 30. marca.

(Liturgika.) Nauk o bogočastnih obredih svete katoliške Cerkve. S štiridesetimi slikami. Spisal Alojzij Stroj, spirital v knezoškofijskem semenišču v Ljubljani. Cena vezani knjigi 1 K 40 h. Založila „Katoliška Bukvarna“. Tiskala „Katoliška Tiskarna“. — Pod tem naslovom se je pred kratkim poslala v svet knjiga, ki so jo zlasti katehete po meščanskih ali po osemrazrednih šolah že davno željno pričakovali. Gospod pisatelj, vrli katehet Al. Stroj, je vsled svoje znane marljivosti podal predmetu ono jasnost in točnost, ki je potrebna knjigam, ki služijo v podporo učeči se mladini. Zares! Razdelitev je vseskozi jasna in logična, besedilo je tako urejeno, da ne pove nič več in nič manj, kakor je potrebno vedeti dobro poučenemu katoliškemu kristjanu o cerkvenih šegah in obredih. Prav primerno se knjiga nanaša in naslanja na sedaj veljavni katekizem. Posebno vrednost pa ji dajejo slike, ki so jako srečno izbrane in lepo natisnjene. Mnogo jih je povzetih iz naših slovenskih razmer in so zato še tem bolj rabne in primerne za slovenske šole. — Knjiga je, kakor čujemo, od deželnega šolskega sveta že potrjena za meščanske šole. Bila bi pa tudi prav rabna za slovenske srednje šole — gimnazije in realke. Vsi katehete pa jo bodo z velikim zanimanjem pregledali in jim utegne kot pomožna knjiga prav dobro služiti. Naj ne bo žal gospodu pisatelju za trud, ki mu ga je knjiga provzročila. Hvaležna mu bode mladina, ki se bo rada učila po tako rabni in lični knjigi. — „Katoliška Tiskarna“ je svojo nalogo častno izvršila. Naročila sprejema: Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

(Narodne pesmi) za šolsko mladino je izdal odbor za učiteljski dom; uredil Janko Žirovnik. I. zvezek. Cena 20 h. Čisti dobiček je za učiteljski dom. Najlepše pesmice dobro dvoglasne postavljene podaja I. zvezek. Zeleti je le, da gg. učitelji te pesmi uvedejo v vse slov. šole, da se narodno pošteno petje zopet povzdigne, za kar je šola prvi pogoj.

(Današnji list) obsega deset strani.

Gospodarske stvari.

— (Nov vinski zakon,) o katerem govorimo spredaj, je že od cesarja potrjen in bi imel stopiti v veljavo 12. t. m., tako da bi se že izvajal o letošnji trgatvi. Kakor se pa sliši, se bo moral zakon, dasi je že potrjen, vendar še v nekaterih točkah premeniti, in sicer se imajo nekoliko predrugačiti določila o kaznjivosti posameznih prestopkov, kakor tudi popolniti določila o pregledovanju vinskih kleti po kletarskih nadzornikih. Vsa stvar mora priti vsled tega še enkrat pred državni zbor, kar bo ves zakon precej zavleklo.

— (Konec streljanja proti toči.) Poljedelsko ministrstvo je ustavilo vse podpore za streljanje proti toči in opustilo vse poskuse, ki so se vršili v zadnjih letih v tem

vprašanju. Posebno na Štajarskem so se delale obsežne poskušnje, toda brez vsakega pravega uspeha. Ves trud je bil zastonj. Tudi na Laškem so delali drage poskuse, toda brez vsakega uspeha. Spričo tega bo tudi pri nas prenehalo to streljanje. Okoristile s streljanjem so se samo tvrdke, kjer so izdelovali možnarje in zvočne cevi. Baje se je pred 150 leti tudi streljalo proti toči in to streljanje zopet opustilo, ker ni prineslo zaželenih koristi. Učenjaki so bili tudi sedaj takoj od pričetka proti streljanju, naš kmet je pa itak nezaupen proti vsakojakemu „pananju“ prirodnih sil. Zato se bo pri nas vsa zadeva prav lahko in mirno končala.

— (Bledica na trtah), ki se tedaj tu in tam pokaže, ima različne vzroke in se zaradi tega tudi različno proti njej postopa. Dostikrat se pokaže bledica, ako je zemlja na dotičnem mestu preveč mokra, potem če zemlji primanjkuje železa ali pa če je preveč apna v zemlji. Na posameznih trtah se pokaže bledica, po tudi v tem slučaju, če so korenine kaj pokvarjene, da se rastlina ne more dobro preživeti. Če je preveč apna v zemlji ali če primanjkuje železa, je dobro, da se proti bledici rabi zelena galica ali železni vitrijol, ki se raztopi v vodi in polije k dotični trti. Prav sedaj po leti je čas zato. Navadno se vzame v takih slučajih na 100 l vode 10 kg zelene galice. Za eno trto zadostuje 6 litrov take tekočine.

— (Bélenje hlevov.) Po naših hlevih bi moralo biti veliko več snage kakor je imamo sedaj. Promnogi hlevi imajo čisto oprasene stene in vse polno pajčevinj, ki vise posebno od stropa nizdolu. Menda se niso omeli, odkar obstojé. Mnogi hlevi pa sploh niso nič ometani, nikar pobeljeni. Vse to je slabo, ker ni mogoče v takih hlevih skrbeti za potrebno snago, Hlev bodi tudi od znotraj ometan in pobeljen. In še več! Hlev za molzno goved naj se vsako leto prebeli, po enkrat, po dvakrat. S tem se vzdržuje snaga in skrbi za čistejši zrak. S tem se preganja pa tudi različen mrčes in muhe. Po naprednejših deželah belijo vsako leto hleve po večkrat, zlasti po stranskih stenah, ki se rade onesnažijo. Storimo tudi pri nas tako! Saj nas tako belenje ne stane posebnega truda ne stroškov. To delo lahko vsak napravi!

— (Tomasova žlindra pri pšenici.) Kmetijska šola na Grmu je pognojila letos za poskušnjo en oddelek pšenice s Tomasovo žlindro in sicer spomladi. Tomasova žlindra se je raztrosila povrh in potem zavlekla. Vspeh je sedaj prav očiten, kajti pšenica, ki je pognojena s Tomasovo žlindro, je veliko lepša kakor druga. Kdor se hoče o tem prepričati, naj si jo pride pogledat. Seveda se bo dotična pšenica posebej žela in spravila in hočemo pozneje natančneje poročati, s kakim vspehom se je gnojilo.

— (Krompir) kakor je znano, začne spomladi kaliti in s tem zgubi na svoji tečnosti. Da kalenje preprečijo, rabijo na Francoskem sledeče sredstvo: Opran krompir, ki je namenjen za jesti se dene po zimi ali pa zgodaj spomladi v kako leseno posodo in se polije z vodo, kateri se dodane na 100 l vode 1 do 2 kg žveplene kisline. Čez 10 do 12 ur se krompir zopet dobro opere v čisti vodi in kadar obsahne, se ga spravi. S tem se uničijo krompirjeve kali (očesa) in krompir ne raste. Za seme se seveda potem ne more rabiti. S.

Razne stvari.

* (Dvanajst zdravstvenih pravil pri kopanju.)
 1. Ne kopaj se na nevarnih ali pa prepovedanih mestih. Ako ne znaš plavati, varuj se globočin. 2. Ne kopaj se nikdar s zelo polnim ali pa zelo praznim želodcem. 3. Pred kopanjem se ohladi in odpočini, posebno ako si se vozil s kolesom, ali pa da si daleč in hitro hodil. 4. Predno greš v vodo, morajo biti pljuča in srce mirno, drugače je kopanje za življenje nevarno. 5. Ako si se na ta način za kopelj pripravil, se hitro sleči, stopi brez obotavljanja v vodo in urno premikaj roke in noge, da se kri hitreje po žilah pretaka. 6. Brizganje in potapljanje ne koristi ne zdravim, ne bolnim, škoduje pa onim, ki trpe na glavobolu, revmatizmu itd. 7. Ako znese toplota vode 15 — 17° C (12 — 14° R) ne ostani dlje v vodi, kakor 4 minute, pri 22—25° C (16 — 20° R) 8—11 minut; dlje kakor četrt ure bi sploh kopelj ne smela trajati. 8. Zelo močno ohlajenje je človeškemu telesu vselej škodljivo in s kopanjem se

ne doseže zaželjene koristi, marveč ravno nasprotno se človek slabo počuti. Po kopelji se je treba hitro osušiti in naglo obleči. 9. Najbolj prikladen čas za kopelj je zjutraj in zvečer. Ker se pa počuti človek po kopelji navadno trudnega, se je najbolje kopati zvečer ali pozno popoldne. 10. Zelo pogostoma se ni dobro kopati, navadno zadostuje 2 do 3 kratna kopelji na teden. 11. Vsaj nekaj ur pred kopanjem ne pij opojnih pijač; po kopelji koristi kratek sprehod zlasti onim, ki se redko kedaj kopljejo. 12. Po kopelji je dobro nekaj zaužiti, da počutek utrujenosti ne naraste. Ako ni človeku dobro ali pa ako čuti da ga stresa mraz, se ne sme nikdar kopati S.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

Veleč. gosp. J. Mervec, duh. svetnik 3 vreče krompirja, veleč. gosp. župnik Ant. Oblak 20 K, blag. g. dr. J. Schegula za 2 semester 25 K, veleč. g. Anton Žnidaršič, župnik 10 K, veleč. g. Karol Jančigar, župnik 10 K, veleč. g. J. Vidregar, župnik 10 K, veleč. g. Ign. Kutnar, župnik 10 K, veleč. g. Ant. Šmidovnik, župnik 10 K, g. Štefan Trškan, kapelan 3 K, veleč. g. J. Nagode, dekan 10 K. Dr. Jos. Marinko.

Umrlji so:

29. junija: Marija Andrè, 18 let, vnetje obistij, h. št. 113.

Loterijske številke.

GRADEC,	15. junija	27	55	1	12	28	!
TRST,	22. junija	8	74	40	39	64	!
GRADEC,	29. junija	77	31	24	41	53	!

Naznanilo.

(171)

Na c. kr. državni gimnaziji v Rudolfovem se bodo za šolsko leto 1907/8 sprejemni izpiti v poletnem terminu začeli 8. julija ob 8. uri zjutraj. Vpisovanje bode 7. julija od 8—11. ure dopoludne v ravnateljski pisarni. Stariši ali njih zastopniki naj priglase učence s potrebnimi dokazili, namreč s krstnim listom in s spričevalom ljudske šole v preteklem šolskem letu.

Ravnateljstvo c. kr. državne gimnazije v Rudolfovem.

Išče se (168-0-1)

kavarnarski učenec (pikolo),

ki dobi takoj plačo 6 K, v drugem letu 8 K, prosto stanovanje in hrano. Učna doba traja 2 leti. Učenec mora biti prost vsakdanje šole, priden, pošten, vbogljiv in lepega vedenja. Nastop takoj. — Avgust Žgur, kavarnar v Novem mestu.

Staroznana Pezdirčeva gostilna v Metliki zopet odprta.

P. n. slavnemu občinstvu si dovoljujem uljudno naznanjati, da sem prevzel renovirano Pezdirčevo gostilno v Metliki št. 125. Točil bom pristna domača vina in izborna pivo. Skrbljeno bo za dobro kuhinjo in točno postrežbo. Sobe za tujce so na razpolago, kakor tudi prostori za vozove in živino.

Za mnogobrojen obisk se topla priporočam
Ivan Konda, gostilničar.

Hiša z lepim vrtom

na glavnem trgu v Novem mestu št. 88 je na prodaj pod prav ugodnimi plačilnimi pogoji.

Hiša je v najboljšem stanu ter ima v pritličju lepo prodajalno, z zraven spadajočimi 3 sobami, kuhinjo in z vsemi drugimi pritliklinami. V prvem nadstropju so 4 sobe in vse druge potreščine z razgledom na trg in eno stanovanje z dvema sobama in kuhinjo z razgledom na vrt. Vrt je pripravljen tudi za stavbišče, ker leži na licu ulice. (148-0-4)

Natančneje pri gosp. S. pl. Sladoviču v Novem mestu.

Milostiva gospa,

ali veste, zakaj morate pri nakupovanju sladne kave izrečno podarjati ime »Kathreiner?«

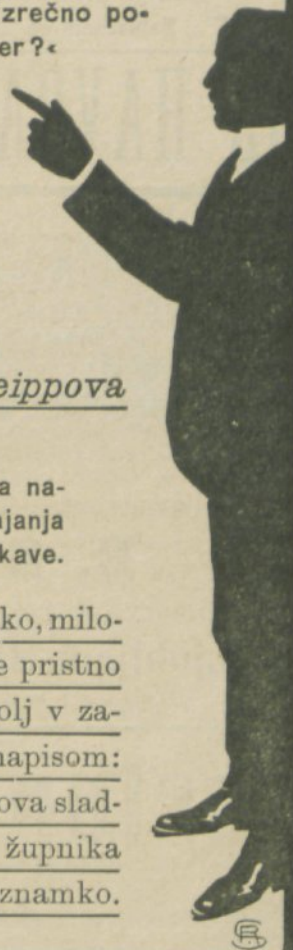
Ker se Vam sicer utegne primeriti, da dobite manj vreden posnemek brez vseh vrlin, s katerimi se odlikuje Kathreinerjeva kava.

Zakaj le

Kathreinerjeva Kneippova
sladna kava

ima spričo posebnega načina svojega proizvodjanja vonj in okus zrnate kave.

Zapomnite si torej natanko, milostiva gospa, da dobivate pristno Kathreinerjevo kavo zgolj v zaprtih izvirnih zavojih z napisom: »Kathreinerjeva Kneippova sladna kava« in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

Za penzioniste (172-3-1)

ali tudi za družino najugodnejša prilika si kupiti v Novem mestu za malo ceno

lično hišo z lepim vrtom.

Posestvo leži blizu cerkve in je v prav dobrem stanu. Naslove gospodarja daje upravništvo „Dol. Novic“.

Gostilna Ferlič, Glavni trg.

Zobozdravnik

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7.

(52-0-8)

Amerikanske zobe.
Vsa zobotehnična dela.

Amerikanske zobe
se v konces. ateljeju

O. SEYDL izvršujejo.

Ordinira vsaki ponedeljek od 10. — 5. ure.

Hiša v Žabji vasi št. 45

je iz proste roke na prodaj. Hiša ima 2 strani, 4 sobe, 2 kuhinji, lepo klet, shrambo in velik vrt. 108-6-6)

Hiša je pripravna za gostilno ali prodajalno.

Natančneje se izve pri sodarju v Žabji vasi.

IZ HAVRA V NEWYORK

samo 6 dni

vozijo brzoparniki „francoske prekomorske družbe.“

Edina najkrajša črta.

Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje samo

E. ŠMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18.

(26-24-13) nasprosti znane gostilne pri „Figovcu“.

Zastopnika

za Dolenjsko

proti dobri proviziji in s stalno plačo išče dobro idoča tovarna za poljedelske stroje, motorje in stroje za cegelnice. (163-2-2)

Oziralo se bo le na poštenega prosilca, kateremu so kraji in tudi razmere posestnikov v dolenjskih okrajih dobro znani. Prošnje naj se pošiljajo pod naslovom „Dober zaslužek“ na upravištvo tega lista.

Zarezna opeka (Falzziegel)

iz sloveče tovarne g. Karola Kotnik na Verdu pri Vrhniki je vedno v zalogi tišoč kom. 90 K Ima vrsta franco na kolo-dvor Novo mesto stavljeno. ●●●●●●●●●● 137-3-3)

Podpisani zastopnik sprejemam naročila na željo strank, kadar kdo zahteva, kar je važno in naročnikom, posebno pogorelcem vgodno, da dobijo opeko za par tednov na up, kar se mora pri drugih tvrdkah takoj na povzetje plačati. Za kvaliteto in sigurnost se jamči.

Fran Florjančič, zastopnik zar. opeke v Šempetru.

Stanovanje

obstoječe iz štirih sob in vsemi pritliklinami je s 1. junijem oddati v g. Bergmann-ovi hiši na Glavnem trgu v Rudolfovem. Natančneje ravnotam. (87-0-8)

Lepa prostorna klet, pripravna tudi za skladišče se odda v najem. Več pove upravištvo Dol. Novic.

NAZNANILO.

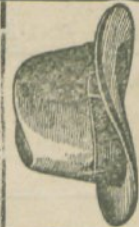
Za izplačilo delnic I. Narodnega doma v Rudolfovem bile so 20. 6. 1907 izžrebane sledeče delnice:

152	148	198	17	13	186	150	53	177	104
183	131	1	7	6	167	132	51	158	81
34	43	180	60	79	30	78	80	184	146
16	21	161	37	54	14	53	55	163	129

Za likvidacijski odbor: Dr. Albin Poznik.

Učenca

sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom
Adolf Pečjak, Toplice (Dolenjsko). (173-2-1)

Velika zaloga

o

Solidno blago

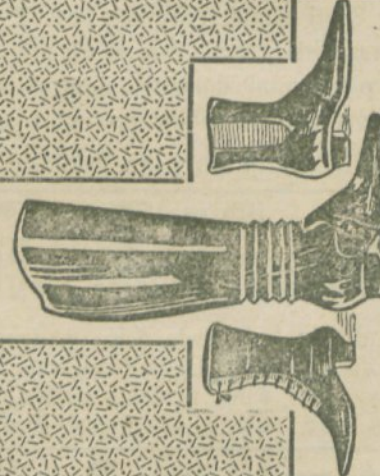
o

Zmerne cene

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Stari trg št. 10

Prporoča svojo

trgovino

S klobuki

in čevlji

NAZNANILO.

Podpisani javljam cenjenemu občinstvu, da se s 1. julijem preselim iz Kandije v Novo mesto in otvorim

gostilno v Skabernetovi hiši.

Jamčim za točno postrežbo, za izvrstno jed in pijačo. Nadalje priporočam svojo zalogo vina, pristnega dolenjca in Koslerjevega piva v zabojih in sodčih kakor tudi prenočišče za tujce. Zahvaljujem se slednjič vsem cenjenim gostom, ki so me obiskovali na prejšnjem mestu v Kandiji ter se jim priporočam, da bi tudi še naprej zahajali v mojo gostilno.

(169)

Ivan Jakše, posestnik in gostilničar.

(162-3-2)

≡ C. kr. priv. občna zavarovalnica ≡ Assicurazioni Generali v Trstu.

Ustanovljena 1831. : : : : : Jamstveni zaklad nad 300 milijonov kron.

Ljubljana, dne 1. junija 1907.

P. N.

Ker naš večletni zastopnik gosp. Jos. Morauc Novo mesto zapusti in je vsled tega zastopništvo naše zavarovalnice odložil, poverili smo gospoda

FRANC KENDA,
trgovca na Glavnem trgu št. 93 v Novem mestu
kot okrajnega zastopnika za novomeški okraj
in prosimo slavno občinstvo, da se v vseh zavarovalnih zadevah - na taistega blagovoli obrniti.

Z odličnim spoštovanjem

Glavni zastop za Kranjsko c. kr. priv. občne zavarovalnice Assicurazioni Generali v Trstu.

Novo mesto, dne 1. junija 1907.

P. N.

Oziraje se na predstoječo izjavo, usojam si javiti, da sem prevzel okrajni zastop c. kr. priv. občne zavarovalnice Assicurazioni Generali v Trstu za novomeški okraj. Potrudil se bodem sl. občinstvo v vseh zavarovalniških zadevah popolnoma zadovoljiti ter prosim, da zaupanje, katerega so do mojega prednika gosp. Morauca imeli, v naprej meni izkažejo.

Veselo spoštovanjem

Franco Kenda,

trgovec v Novem mestu na Glavnem trgu št. 93.

Knjigoveznica

J. Krajec nasl. v Rudolfovem

se priporoča v lično in ceno vezavo vsakovrstnih knjig in molitvenikov. Zdaj je posebno priličen čas za hitro postrežbo.

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj

Podobe

za v okvirje
prav lepe in v vsaki velikosti
se dobijo v prodajalni J. Krajec
nasl. v Novem mestu.

Tovarna slamnikov

Franc Cerar, Domžale - Stob

se priporoča gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu za naročanje vsakovrstnih slamnikov. (161-3-2)

≡ Cene nizke. ≡ Postrežba točna. ≡
Cenik na zahtevo poštine prosto.

Gostilna in mesarija

na dobrem mestu se radi smrti lastnika odda takoj in trajno v najem ali pa proda pod ugodnimi pogoji. Natančneje se poizve pri Ani Jerman, Črnomelj št. 47. (160-2-2)

Najvišje odlikovanje!

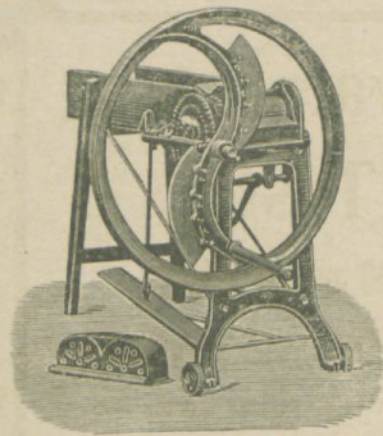

Ustanovljeno 1882.

Anton Weiss, krojaški mojster.
≡ Rudolfovo. ≡

Priporoča se za napravo civilnih in vojaških, kakor tudi duhovskih, veteranskih in gozdarskih uniform. Špecialiteta v športnih in lovskih kostumih po primerno nizkih cenah. (8-10-7)

(152-24-3)

Tovarna strojev in železolivarna K. & R. Ježek v Blanskem (Moravska)

se priporoča za dobavo vseh kmetijskih strojev, kakor:

plugov, bran, sejalnih strojev, strojev za žetev in košnjo, vitlev, mlatilnic, žitnih čistilnic in odbiralnikov (trijerjev), slamoreznic, reporeznic, koruznih robkarjev, drobilnih mlinov, parilnih kotlov, grozdnih in sadnih mlinov in stiskalnic itd. Posebna izdelava sesalk, vodovodnih naprav, bencinovitih motorjev in lokomobil, vrtnih strojev in strojev za kroženje obrocev. Popolne opreme opekarn, šamotnih in tovarn za mavec. Zmerne cene, ugodni plačilni pogoji

— Premovana na vseh razstavah z najvišjimi priznanji. —

Ceniki (o kmetijskih strojih slovenski) zastoj in poštnine prosto. Dopisuje slovensko.

Zastopstvo za Kranjsko in zaloga strojev v Ljubljani: **J. Komatič**, Dunajska cesta štev. 31.

Imam v kleti več sto hektolitrov pristnega (53-12-10)

istrijsanskega vina,

belega in črnine, refoška, muškata, potem rakije po primerno nizkih cenah na prodaj. Za pristnost in solidno postrežbo se jamči.

Ivan Pujman, trgovec in posestnik vinogradov
v Vodnjanu-Dignano, drž. železnica, Istra.

ŽENSKÉ LASE.

zmešane in rezane kupujem in plačam po najvišji ceni. Izdelujem vsa vlasuljarska dela. V zalogi imam fina toaletna mila od 20 v naprej, prave francoske parfume, četke za zobe, Odol, Kalodont itd. Odlikovana tekočina Bayrum proti izpadanju las in očiščuje prhut.

Spoštovanjem se priporočam Ivan Svetec,
(7-20-13) brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Stara in nova vina lastnega in OVES pridelka

je dobiti pri oskrbništvu Pogance pri Novem mestu. (154-3-3)

Steckenpferd-lilijsko- mlečno milo

Bergmanna & Co. Draždani in Tečín n. L.

je in ostane glasom vsak dan doših priznalnic najuspešnejše vseh medicinalnih mil proti pégam kakor tudi v dosogo in ohranitev nežne, mehke kože in rožnate polti. — Dobiva se po 80 v komad v vseh lekarnah, drožerijah, parfumerijah, trgovinah mila in brivnicah. (99-25-6)

Prodaja smrečinega lesa

v zelo znižanih cenah.

Prodaja se vsak drugi in četrti torek v mesecu pri tovarni na Gorjancu.

Večja oddaja lesa se preskrbi pri oskrbništvu Ruperčvrh. (4-17-13)

Posebno znižane cene so za: hmelne late in špiravce.

Odpadki lesa na žagi v Kandiji, trdega meter K 3, mehkega po K 2, žaganje 100 kg po 40 vin. Dobiva se izključno le po trgovini gosp. KASTELIC-a v Kandiji.

Dračje iz Ruperčvrha po K 5-20 meter, drva meter po K 6-80.

(122-12-5)

Tovarnar Franc Nechvíle na Dunaju, V. 1., Margarethenstrasse Nr. 98

priporoča p. n. vinogradnikom, društvom in gostilničarjem svoje izdelke in sicer:

patentovano trtno škropilnico „Avstrija“, ročne in nahrbtnne žvepljalnice „Vindobona“, škropilnice za drevje, sušilnice za sadje, kakor tudi vse potrebno orodje za vino in pivotoč ter za kletarstvo, kakor: grozdne in sadne mline in stiskalnice, pumpe in cevi za vino i. t. d.